

Zon, licht en visioenen

Een interview met componist Joost Kleppe

8

Ter gelegenheid van het 175-jarig jubileum verstrekte het bestuur van Toonkunst een compositie-opdracht aan de Utrechtse toondichter Joost Kleppe. Het resultaat is zijn stuk 'Lumen' dat tijdens het jubileumconcert op 25 april a.s. door Toonkunstkoor Utrecht voor het eerst ten gehore zal worden gebracht. Fred Moen zocht de componist thuis op.

Speelde muziek in het gezin waarbinnen je opgroeide een rol en hoe heeft dat je muzikale jeugd beïnvloed?

Mijn ouders waren verdienstelijke amateur-pianisten, mijn moeder in het klassieke werk, vooral Chopin; de voorkeur van mijn vader lag meer bij het betere 'easy listening' genre.

Door hen is in ieder geval mijn liefde voor de piano blijvend gevormd. Het was dan ook niet vreemd dat ik al op 7-jarige leeftijd piano kreeg van mijn overbuurvrouw die pianoleres was. In die tijd begon ik al te componeren, een zeer dissonant stukje over spoken. Ook schreef ik verhaaltjes en toneelstukjes.

Waarom koos je voor een muzikale opleiding, waren alternatieven denkbaar?

Aanvankelijk had ik wel een studie voor voedingsdeskundige willen volgen aan de Landbouw Hogeschool, niet omdat ik zoveel affiniteit met landbouw had, maar het studentenleven van mijn oudere broer aan deze school vond ik hoogst interessant. In het laatste jaar van mijn middelbare school, die ik in Hilversum volgde, werd mij echter gevraagd of ik geen zin had om de vooropleiding aan de muziekpedagogische academie te volgen. Dit heb ik toen gedaan in het inmiddels gerezen besef dat een creatief beroep meer in mijn lijn lag dan b.v. voedingdeskundige. Overigens zouden mijn creatieve aspiraties ook in het theater tot uiting hebben kunnen komen of bij iets in de literatuur. Uiteindelijk koos ik voor de muziek. Bij Fania Chapiro heb ik mijn pianostudie vervolgd en in die tijd begon ik ook weer intensief te componeren, vooral pianostukken. In Hilversum kwam ik ook in contact met Tristan Keuris en toen deze naar het Utrechts conservatorium vertrok, besloot ik met hem mee te gaan. Bij hem heb ik mijn compositiestudie afgerond parallel aan mijn hoofdvak piano.

Heb je ooit overwogen om uitvoerend musicus te worden en waarom is het toch compositie geworden?

Het vele uren per dag met maar één instrument bezig te zijn trok me niet zo aan en met het gevoel dat ik de te repeteren stukken op een willekeurige CD waarschijnlijk mooier kon beluisteren, heb ik het idee van uitvoerend musicus laten varen. Ik wilde me graag wat breder opstellen en mijn muzikaliteit op meerdere fronten tot uiting laten komen. Daarbij natuurlijk ook mijn behoefte om iets te scheppen, iets aan de wereld na te willen laten. Daarom toch compositie als hoofdactiviteit. Daarnaast geef ik les in muziektheorie en compositie, alsook pianoles. Overigens heb ik ooit wel als achtergrondpianist in een plaatselijk hotel gewerkt.

Loop je wel eens tegen jezelf aan m.a.w. heb je wel eens momenten van twijfel als componist?

Natuurlijk wel, vooral tijdens mijn studie. Er werd van mij verwacht dat ik symfonieën en strijkkwartetten schreef, maar in het puur instrumentale ligt eigenlijk mijn kracht niet. Pas toen ik er toe overging om literatuur en theater te verbinden met mijn composities, toen was mijn twijfel weg en zag ik voldoende mogelijkheden en dus uitdaging. Altijd begin ik enthousiast aan een nieuw werk en elk nieuw stuk moet weer mooier zijn dan het vorige. Ik componeer elke dag, maar vind lesgeven een welkome afwisseling, het verruimt je blik.

Komt het componeren bij jou voort uit een soort van scheppingsdrang, zoals dat ook bij beeldhouwers, schilders en schrijvers het geval is?

Jazeker. Ik heb het gevoel dat het leven pas compleet is als je er zelf iets aan toevoegt. Voor mij is dat componeren.

Welke zijn je favoriete componisten en met wie voel je affiniteit?

Mijn moeder heeft me de liefde voor Chopin meegegeven. De componisten die iets met me doen zijn vooral Schubert en Haydn, maar ook Bartok en Stravinsky, deze laatste mede door zijn kundige compositietechnieken. Ik houd niet van 'bombastische' muziek zoals b.v. nogal eens voorkomt bij Wagner, Bruckner en Reger, maar wel weer van de muziek van Mahler. Affiniteit voel ik bij Kurt Weill en dat heeft te maken met de fantastische muziek die hij schreef voor het muziektheater.

Welke invloed heeft je leermeester compositie Tristan Keuris gehad op je eigen stijlkenmerken?

Tijdens mijn studie natuurlijk vrij veel maar nu volgens mij niet meer zo herkenbaar. Hooguit nog het streven naar het componeren van begrijpelijke, toegankelijke en welluidende muziek. Overigens mag wat mij betreft best iets van je voorgangers doorklinken in je eigen stijl. Dat was vroeger al zo, denk aan Beethoven wiens eerste pianosonates sterk op die van Haydn en Mozart lijken.

Inmiddels heb je al 'veelsoortig' gecomponeerd: symfonieën, strijkkwartetten, filmmuziek, liederencycli, muziek voor piano en blazers etc. Welke uitdagingen zie je nog voor je?

In zijn algemeenheid zou ik me alleen bezig willen houden met het componeren van muziek bij bestaande goede teksten m.a.w. liederencycli, zwaardere stukken zoals nu 'Lumen' en natuurlijk theatermuziek, maar dit laatste eigenlijk in een geheel nieuwe vorm, een nieuw soort opera. De opera zoals wij die kennen is vaak wat 'kunstmatig' doordat de acteerprestatie doorgaans ondergeschikt is aan de muziek. In het muziektheater is dat meestal andersom, daar zie je vaak goede acteurs en actrices die verdienstelijk maar matig kunnen zingen, uitzonderingen bevestigen hier de regel. Met Kurt Weill als voorbeeld zou ik graag een nieuw soort opera willen neerzetten waarin muziek en acteerprestaties volkomen met elkaar in evenwicht zijn.

Zijn er naast je muzikale bezigheden nog andere passies in je leven?

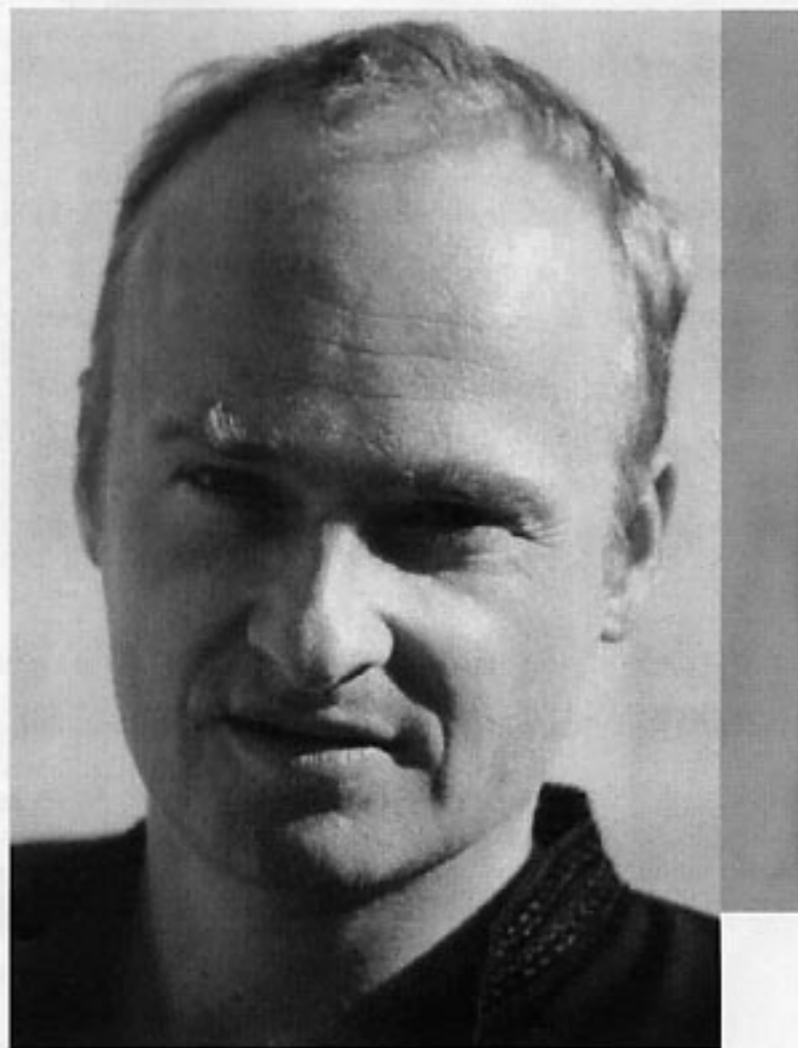
Jazeker, ik speel graag toneel en momenteel ben ik als lid van een toneelgezelschap bezig met het instuderen van een stuk van Tsjechov. Ook speel ik nu zo'n tien jaar tennis en ik ben verslaafd aan bordspellen, ik koop er elke maand één en heb er nu al zo'n 150 - 160 her en der in huis liggen.

Heb je behalve klassieke muziek nog andere stijlen die je aanspreken?

Ik mag graag luisteren naar oude stijl jazz en dan vooral naar zangeressen zoals Billy Holiday en Nina Simone. En natuurlijk de goede theatermuziek. In zijn algemeenheid eigenlijk alles waar goede teksten en goede muziek samenkomen. Dat geldt wat mij betreft ook b.v. voor de musicals van Annie M. G. Schmidt.

Wat was je eerste gedachte toen je door Toonkunst Utrecht werd benaderd met de vraag om voor hen een stuk te componeren?

Omdat ik vóór 'Lumen' net een ander koorwerk had geschreven, was ik maar matig enthousiast. Toen Jos Vermunt in een gesprek aangaf dat het een stuk moest worden voor Toonkunstkoor Utrecht, een goed en groot koor, en dan ook nog eens met begeleiding door goede solisten en een groot orkest, begon er iets in mij te kriebelen. Bovendien wilde mijn uitgever, Ascolta, de partituur verzorgen.

Tevens leek het me een mooie uitdaging om een groot oratoriumkoor eens iets anders mee te geven dan het bekende oratoriumwerk. (waarna ik aan Joost uitlegde dat ons koor zeker niet alleen de gebaande paden betreedt).

9